

УДК 331.1:631.11

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Малініна Є.Р., студентка¹

*(Харківський національний технічний університет сільського господарства
імені Петра Василенка)*

На сьогоднішній день проблема ефективності сільськогосподарських виробників є дуже важливою і актуальною. Оскільки виробнича діяльність характеризується та оцінюється рівнем досягнутої економічної ефективності. У найбільш загальному вигляді економічна ефективність виробництва являє собою кількісне співвідношення двох величин - результатів господарської діяльності та виробничих витрат.

Необхідно зазначити, що поняття «ефективність» часто використовується в широкому сенсі слова за для характеристики суспільного виробництва в цілому. Тому, ефективність включає не тільки сферу матеріального виробництва, а й соціальні результати, досягнуті в розвитку окремих секторів народного господарства: підвищення матеріального і культурного рівня життя людей, поліпшення умов праці і побуту, розвиток науки і техніки та культура.

Ефективність завжди пов'язана з практикою. Вона стає цільовим орієнтиром управлінської діяльності, направляє цю діяльність в русло обґрунтованості, необхідності, виправданості та достатності. Економічну ефективність можна розуміти як відношення ефекту до вартості, а ефективність суспільного виробництва є певним результатом функціонування економічної системи в цілому [1].

Соціальна ефективність характеризує відповідність результатів господарської діяльності основним соціальним потребам, умовам життя людей, пов'язана з їх достатком, безпекою. Вона формується і, відповідно, вивчається на різних рівнях – національному (загальнодержавному), регіональному (муніципальному), локальному або мікрорівні (підприємства). Саме на рівні окремих підприємств закладаються відносини, які в кінцевому підсумку визначають рівень життя основної маси населення. Соціальна ефективність на мікрорівні відображає ступінь задоволення потреб колективу підприємства, його працівників у соціальних благах – засобах і умовах життєзабезпечення. Визначається вона двома ключовими обставинами – економічною ефективністю функціонування підприємства, від якої залежить обсяг отриманих ним доходів, та розподілом цих доходів, тобто їх часткою, що спрямовується на задоволення соціальних потреб працівників [2].

Неможливо нарощувати соціальну ефективність системи без підготовки для цього адекватної економічної бази. Однак не можна також нескінченно нарощувати економічну ефективність без перенаправлення частини багатства на

¹ Науковий керівник – Антощенкова В.В., к.е.н., доцент

підвищення соціальної ефективності. Одночасно йти за двома напрямками одразу, як правило, теж не вдається. У всіх країнах процеси нарощування економічної та соціальної ефективності проходять нерівномірно і несинхронізованих.

Зазначимо, що соціальна ефективність на мікрорівні відображає ступінь задоволення потреб колективу підприємства, його працівників у соціальних благах – засобах і умовах життєзабезпечення [1,с.26]. Також слід зазначити, що одним найголовнішим із критеріїв рівня соціальної ефективності є рівень заробітної плати. Так, у січні 2021 року порівняно з аналогічним місяцем 2020 року заробітна плата зросла у сфері інформації і телекомунікацій - на 22,3%, фінансовій і страховій діяльності - на 20%, професійній, науковій і технічній діяльності - на 12,1%, у сільському господарстві - на 12%. Тобто, аналізуючи вищенаведене, можемо визначити, що рівень заробітної плати є одним із найнижчих у сільськогосподарських підприємства.

Слід зауважити, що серед недоліків у сільськогосподарських підприємствах є доволі слабкий зв'язок між рівнем заробітної плати та економічною ефективністю суб'єкта господарювання у системі оплати праці. Також, до індикаторів соціальної ефективності слід віднести і винагороди, видатки на соціальні потреби трудового колективу, привілеї, пільги членам сімей працівників, соціальні гарантії, які підпадають під визначення соціального пакета тощо.

Отже, низька прибутковість сільськогосподарських організацій обмежує їх можливості в інвестуванні виробничої діяльності, вирішенні соціальних проблем сільських територій. При цьому багато збиткових сільської організації є сільськоутворюючі, виконують соціально-економічну функцію.

В сучасних умовах необхідно раціонально поєднувати виробництво і соціальну інфраструктуру. Слід фінансувати лише той обсяг підрозділів соціальної сфери, який дійсно необхідний. Значна частина сільськогосподарських підприємств мають економічні можливості помітно збільшити видатки соціального характеру, проте в існуючих макроекономічних умовах їх менеджмент не відчуває достатніх стимулів до підвищення матеріальної винагороди своїм працівникам.

Список літератури:

1. Дієсперов В. С. Ефективність виробництва у сільськогосподарському підприємстві : монографія. К. : ННЦ ІАЕ, 2008. 340 с.
2. Яців І. Б. Соціальна ефективність сільськогосподарських підприємств. Ефективна економіка № 1, 2015 - Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3714>
3. Кравченко Ю.М. Антощенкова В.В. Екологічна безпечність сільськогосподарської продукції та її конкурентоспроможність в умовах міжнародної інтеграції. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П. Василенка. Сер. Економічні науки. 2019. Вип. 202. С. 84-92.

4. Кравченко Ю.М., Антощенкова В.В. Фактори сталого розвитку економіки аграрного сектору Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. Сер. Економічні науки. 2019. Вип. 200. С. 174-183. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdtusg_2019_200_20

5. Onegina V., Kravchenko Yu., Antoshchenkova V. Improving the efficiency of quality . Management and safety of dairy production in ukraine in the conditions of european integration. Ed. by O. Mandych, T. Pokusa. Academy of Management and Administration in Opole, 2020 p.105-111.